

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 1. listopada 1872.

List 44.

Vabilo.

V nedeljo 3. nov. ob šestih zvečer bode katoliško-politično društvo imelo svoj mesečni shod. Na dnevnem redu bo naslednje:

1. Predsednikovo sporočilo; 2. o potrebi vstanovljenja kat. političnih društev po deželi; 3. politični ogled; 4. predlogi in nasveti posameznih udov.

K obilni vdeležbi vabi

Odbor.

o papeževi nezmotljivosti*).

„Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenska vrata je ne bodo zmagale.“
Mat. 16, 18.

V vatikanskem cerkvenem zboru leta 1870, 18. mesca malega serpana je bilo določeno, da katoliški kristjan je dolžan sprejeti in verovati ne le to, kar veliki cerkveni zbori določijo, ampak tudi to, kar papež kot od Boga postavljeni čuvaj Božjega razodenja in vesoljni učenik svete cerkve kristjanom za versko resnico oznani ali verovati zapové. Ker so zlasti s pervega mnogi zoper to kot novarijo se upirali, hočemo to reč bolj natančno premisliti in prevdariti. — Papež je nezmotljiv. Ali se hoče s tem reči, da papež grešiti ne more? Tako neumen ni noben katoličan, da bi to mislil ali terdil. Papež se mora spovedati in toraj za grešnika spoznati ravno tako, kakor vsak zmed nas. Tudi noben papež pred svojo smertjo ni gotov, da v pekel ne pride, ravno tako kakor nihče zmed nas te gotovosti nima. To tudi vsak papež spozná, ker ravno tako kot naravníši kaplan vsak dan pri začetku svete maše pred altarjem priklonjen móli: Spovém se Bogu vsemogočnemu, presveti Marii vselej Devici, svetemu Mihaelu nadangelu, svetemu Janezu Kerstniku, svetima apostelnoma Petru in Pavlu, in vsem Svetnikom, in vam, bratje, da sem veliko grešil z mislijo, z besedo in djanjem“. In pri darovanji, drugem delu svete maše, pravi papež ravno tako kot narmanjši kaplan vsak dan: „Sprejmi, sveti

Oče, vsemogočni večni Bog, ta brezmadežni dar, ki ga tvoj nevredni služabnik, tebi živemu in pravemu Bogu darujem za svoje brezštevilne grehe, zamére in zanikernosti, in za vse pričujoče, pa tudi za vse kristjane, žive in mertve, naj bo meni in njim v blagor za večno življenje.“ Resnica papeževe nezmotljivosti po takem, kakor razvidite, nikakor nima tega pomena, da bi papež grešiti ne mógel.

Ali je papež eva nezmotljivost morebiti v tem, da se v nobeni reči zmotiti ne more, da je vse, kar reče, nezmotljiva resnica? Ker papež zamore grešiti kot drug človek, torej se v navadnih zadevah tudi zamore zmotiti ravno tako, kot drug človek. Če bi na priliko kdo papeža vprašal, kakošno vreme bo v 14 dneh ali v enem tednu, bi odgovoril: Ne vém; — če bi pa uganiti hotel, bi se na to ravno tako malo mógli zanesti, kakor na vreme v pratiki prerokovano. — In če bi papež rekel: V treh mescih bo konec svetá — bi vsak, ne da bi s tem nehal biti dober katoličan, lahko odgovoril: Bomo vidili; za zdaj tega še ne verjamem. Tedaj v takih in enakih rečéh se tudi papež zamore zmotiti, kakor jaz in ti, moj poslušavec!

Ako se pa papež zamore tudi zmotiti, kaj je potem in kaj poméni to: Papež je nezmotljiv? To je in poméni: Če papež v svoji službi kot poglavar sv. Cerkve, potem ko je kako reč resno prevdaril, preiskal in zarad nje se posvetoval, slovesno določilo za vse keršanstvo oznani v zadevi kake verske resnice, ga Bog, zavolj kristjanov, obvaruje vse zmote; ravno takó, kakor ako bi bil vesoljin cerkveni zbor táko versko določilo storil. Kakor pa cerkveni zbor ne more nobene verske resnice določiti, od ktere bi ne bilo najti sledi v svetopisemskem in ustnem izročilu iz časa apostelnjov, in kakor je cerkveni zbor le od svetega Duha vse zmote obvarovan, kadar v kaki zadevi izreče, kaj staro izvirno razodenje Božje v sebi ima: ravno takó je tudi določilo papeževu le v tem vse zmote obvarovano, kadar to določilo zadeva ktero od Kristusa in apostelnjov razodeto resnico. To je pomen te nove verske določbe. Sej je bil tudi prerok nezmotljiv le takrat, kadar je kak Božji izrék imel oznaniti, ne pa v domačih zadevah. In tudi sv. Pavel dela razložek med tem, kar osebno (ali za se) misli, in med tem, kar po povelji Gospodovem oznanuje.

Bistveno je v katoliški Cerkvi prav za prav že poprej vse to vero imelo in po nji se ravvalo. Kadar so v cerkvenih zborih v kaki reči nekteri škofje priterdili in drugi nasproti bili, je za pravo določilo v cerkvi vselej to veljalo, s čimur je papež potegnil. Škofje, kateri so bili v začetku temu nasproti, so se potlej podvergli in so rekli: kjer je papež, tam je cerkev; od cerkve pa se no-

*) Gl. „Weckstimmen“ II. Jahrg., 7. in 8. zvez.

čemo ločiti, to razsodbo spoznamo kot od Boga navdihnjeno, in se torej svoji osebnim mislim odgovemo.

Že pred tem cerkvenim zborom se v katekizmih nekterih škofij najde ta nauk od nezmotljivosti papežev. Tudi so papeži že velikokrat, kadar so se v katoliški Cerkvi pričeli kaki novi nauki, s pisanjem in učenjem to reč sami določili. In kadar je bilo določilo storjeno, je bila ta reč dognana; in noben škof ni terpel, da bi se bil dalje učil kak nauk, ki je bil od papeža za krivega spoznan. Torej so škofje sami take določila papežev imeli vselej za vseveljavne ali nezmotljive. Že veliki cerkveni učenik sv. Avguštín je o taki priliki rekel: Rim je govoril, reč je dognana.

Kristus je svetemu Petru rekel: „Jez sem za te prosil, da ne jenja tvoja vera. In ti kadar se boš nekđaj spreobrnil, poterdi svoje brate.“ (Luk. 22, 32.) Cerkveni očetje te besede takó razlagajo, da se ne le na Petra, ampak na vse njegove naslednike obračajo. In res izmed 257 papežev, kar jih je dozđaj bilo, nikoli nobeden ni od vere odpadel, med tem ko je v toliko letih že dosti veliko škofov od katoliške vere odpadlo. V četrtem stoletju je nek mašnik Arij krivoverstrosil, po kateri bi Kristus ne bil Bog, ampak le nar inenitniši stvar Božja. Ker je rimski cesar Konštancij sam tej krivi veri vdan bil, se je v keršanskih deželah tolikanj razširila, da sv. Hieronim piše: „Vesoljni svet je zdihoval in se čudil, da je arijansk postal.“ Zdelo se je skorej, da je s katoliško cerkvijo pri kraju. S čim pa je bila rešena pri tem divjem hudem navalu krivoverstva, ko se je še nar silniši preganjanje zoper katoliško vero po krivoverških cesarjih godilo, ko je mnogo škofov odpadlo, stanovitni katoliški škofje pa so bili odstavljani? Rešena je bila po Skali v Rimu, ker so papeži terdno se deržali katoliške vere. Ako bi se kdaj spet kaj takega zgodilo, in bi polovica škofov v kaki verski zadevi v razdvoji prišla z drugo polovico, kam bi se katoličan imel obrniti, da bi bil gotov resnice in prave poti? Petra, papeža bi se deržati mógel, čigar vera nikoli ne bo jenjala. Poslednji cerkveni zbor torej ni nič novega vpeljal, ko je po dolgem posvetovanju izrekel, da je papež kot učenik vesoljne cerkve, kadar iz izvirnega Božjega razodenja zastran ktere resnice po svoji službi za vse keršanstvo svoje določilo izreče, ravno takó vse zmote obvarovan, kakor se je dostej določilo vesoljnega cerkvenega zbora zastran ktere verske resnice vselej od katoličanov za nezmotljivo in nespremenljivo imelo. Stem sklepom je bil prav reči le žebelj pribit na misel, ki je že dozđaj veljala zarad nezmotljivega učenstva papeževga, takó da je ta misel zdaj gotova verska resnica. Katemu še pristavim: Ne papež, ampak velika večina škofov je na to gnala, da se je nezmotljivost papeža, kot poglavarja in učenika vesoljne cerkve, za versko resnico določila.

Ako po takem kateri katoličan reče: „Vse svoje žive dni sem veroval v nezmotljivost Cerkve; da je pa papež tudi sam za svojo osebo nezmotljiv, tega nikakor in nikdar ne verujem;“ na to odgovorim: Ako na to svojo glavo postaviš in pri tem ostaneš, si poprej katoličan bil, zdaj pa nisi več, ampak si protestant, akoravno v nedeljo še v cerkev greš in v petek še postno ješ. Ti protestuješ (nasprotuješ) zoper določilo cerkvenega zbora, ki je bil narveči vseh časov, od 800 škofov iz vseh delov sveta obiskan. Ti protestuješ (nasprotuješ) zoper cerkveni zbor, za kterelega je toliko milijonov mašnikov in katoličanov več mescev klicalo pomoči svetega Duha, kakor dozđaj še za noben cerkveni zbor na svetu ne. Ali bi bilo po tem sploh vredno še moliti, ako bi toliko neprenehljive molitve za pomoč svetega Duha nič ne pomagalo, in bi bil cerkveni zbor zmoto sklenil in vse kristjane v zmoto zapeljal? — Ti

protestuješ (nasprotuješ) zoper vse obljube, ktere je Kristus svoji cerkvi dal; s tem praviš: ni res, da On pri svoji Cerkvi ostane do kanca svetá, — ni res, da jo vódi in vlada sveti Duh, — ni res, da je vrata peklenke ne bodo premagale! —

Ako pri tem nasprotvanju ostaneš, terdiš zoper Kristusovo obljubo, da so vrata peklenke Cerkev premagale. Jez ti pa rečem: Ni ne cerkev premagana, ampak ti ubogi grešnik si od peklenke moči premagan. Zdrami se, ker pride čas, da se bodo vrata peklenke za teboj zalusk-nile, in bo vse upanje ugasnilo za celo večnost!

Ta reč je čisto razvidna. Ako nam je Bog po Zveličarji hotel pot pokazati, kakó svoje duše zamoremo rešiti za večnost, je mógel svoje razodenje tudi takó gotovo ohraniti, da vsak kristjan vsak čas in povsod lahko zvé, kar je v zveličanje potrebno. K temu samo sv. pismo ni zadosti; to skušnja učí. Bog je svojo cerkev zidal na skalo, in ta skala je Peter, in za njim vsakteri papež. Kaj bi že bilo iz cerkve, ko bi se po poglavarji ne vzderžala? Ali pa ni potrebno, da je najvišjemu predstojniku Cerkve ravno tista zanesljivost ali nezmotljivost od Božjiga začetnika Cerkve podeljena, kakor cerkvenemu zboru, kadar gre za gotovo in zanesljivo razlago kacega razodetega nauka? Sv. Janez (11, 51.) sam pravi, da Kajfa ni sam iz sebe izrekel: „da je bolje, če en človek za ljudstvo umerje — temuč ker je bil tisto leto véliki duhoven. Bo Bog mar papeža kot vélikega duhovna nove zavéze v njegovih slovesnih določilih za oznanovanje resnice manj varoval in podpíral, kot judovskega vélikega duhovna?“ (Konec nasl.)

Laži — liberalizem.

Še nikoli se niso z liberalnostjo ali prostomiselnostjo toliko košatili, kakor dandanašnji; ni pa bilo kmali tako malo pravega liberalstva, kakor sedanji čas.

„Liberalis“ in „servilis“ ste si dve nasprotni latinski besedi; prva zaznamnuje mišljenje in djanje „prostega“, druga „sužnjega“ človeka. Keršanstvo je sužnjim okove snélo in od tistega časa so vsi kristjani „prosti“, v resnici liberalni; toda ravno tisti, ki se za liberalne bahajo, kristjane v nevérstvo nazaj tirajo in jih po sili hočejo zopet v „sužnjo“ železje vkovati.

Do novejših časov je liberalizem imel marsikaj hvale vrednega. Pravi liberalizem si prizadeva za pravo svobodo za se in za druge, za vse ljudi enako, in v keršanstvu nahaja svoje polno vresničenje. Sedanji liberalizem iše prostosti le sam sebi (in še ta njegova prostost je samopašnost, ne prostost), druge, ki niso njegove stranke, iše si pod jarem spraviti, si jih sužnje storiti: liberalizem je tedaj pogosto postal odpadnik. Kakor se odpadnik od vere v njenega nasprotnika in sovražnika spremeni, tako se je zgodilo z liberalizmom; poprej je pomenil „svobodoljubnost, prostomiselnost;“ — zdaj si je ime prideržal, v bistvu pa se je v nasprotno zvergel. Storil je tako, kakor njegov brat dvojčič „starokatolicizem“, kateri se še zmiraj s častitljivim imenom „katoličanstva“ hoče ogrinjati, akoravno vesoljni svet vé, da je odpadnik.

Liberalizem ima svoje priveržence večí del iz bogatih in iz tako imenovanih olikanih. S tim pa ne rečemo, da so vsi taki pod njegovo zastavo. Ta liberalizem se misli dosti sitega in dosti učenega, zato mu ni kaj za keršanstvo; katoliško Cerkev posebno sovraži in dihti po tem, da bi dosegel svoje sanjarije po vstavah, po raznih družbah nove ère. itd.

„Kapital“, pa „inteligenc“ — to ste mogočni besedi, ki jih valja liberalizem noč in dan po svojih širokih ustih. Imenuje se tudi „prijatelj ljudstva“, v resnici pa mu mora ljudstvo le sužnje dela opravljati.

Koliko za ljudstvo mara, nehoté kaže zabavlja, da v katoliških zborih, pri procesijah itd. so le vsakdanji ljudje, le kuharice. Obilen del ljudstva dela liberalcu v potu svojega obraza in mu množi njegovo premoženje, kakor n. pr. v toliko tovarnah ali fabrikah, ali pa mora pri volitvah po liberalnem ukazu voliti, če ne, gre naklonjenost, delo, zaslužek, služba, čast itd. po vodi, in liberalizem se pokaže, da je samosilnik, ne pa prostomislec.

Liberalizem ljudstvu mogočno obeta zlate gradove in pečene jerebice, kadar ljudstva potrebuje; toda ostane le veči del pri samih obljubah. Tudi v tem pomenu je veliko ljudstva liberalizmu v klešah.

Častitljivi nauki sv. vere v ljudstvu ohranijo živo prepričanje, da človek je Božja podoba, tudi naj revniši je pred Bogom enak z naj bogatejšimi, v resnici prost; liberalizem pa iše ljudstvo zapeljati, ga z besedo in pisanjem od njegove Cerkve odločiti, da bi si ga ložej mogel sam sebi sužnjega storiti. Liberalizem čisto gotovo hoče, da naj se vse ljudstvo po njegovi volji suče in ravná. Če tega ne doseže, se kratko in malo ne obnaša „liberalno“, „prostomiselnó“, „freisinnig“, — ampak kriči, kolne in razsaja, kakor ne davno nekaj „ljubljske inteligencije“ v steklenjači, katerih govori so še živo v spominu. Vsakemu je tudi znano, kako strahovito se Tagblatt vjeda, ker z vsimi lažmi zoper papeževu Cerkev, duhovstvo, vender ne more naroda spraviti v svoje mreže in verige.

Liberalizem katoličanom kljubuje, kakor naj bolj grenko more; odpadnikom pošilja oserčevanja in pohvalo za njih odpad; odpravlja prošnje do vlade za civilni zakon; vzdržuje in podpira Cerkev in veri sovražne časnike; hujska vlado in narod zoper katoliško duhovstvo; meče iz šol križe in svete podobe; izročuje judom katoliške šole itd. Brali smo že enekrati take dogodke s Češkega, in ravno zdaj piše „Čeh“, da v Budějovicah v enem oddelku drugega razreda mestne dekliške šole uči judinja keršanske deklice. Same keršanske deklice hodijo v to mestno šolo. Radi bi vedili, pravi ta list, kako judovka s keršanskimi otroci pred šolo in po šoli moli! Prav posebno veselje ima liberalizem, katoličane k takim rečem siliti, ki jim jih vest, cerkev in vera prepoveduje; dela po Antijohovo, ki je starčiku Simeonu usta razklepal, da bi svinjino jedel, in Makabejce trinožil, ki niso hotli zapustiti postave svojih očetov in neverniki postati.

Lepo djanje rimskih deklic.

V slavni cerkvi sv. Neže, zunaj rimskega mesta, so nedavno božjeropne roke ukradle drago krono, ki je obdajala čelo prečastitljive device in mučenice sv. Neže. Da se je na Laškem kaj takega zgodilo ter hudodelniki svetnikom kradejo, se ne bo čudil, kdor vé, koliko in kakošnih božjeropov je storila sardinska vlada sama v Rimu in drugod po Laškem.

Zveste nekter device iz družbe, ki se imenuje družba „Marijnih otrók“, niso mogle prenašati, da bi tako častitljiva devica ostala oropana krone, ki jo je z junaskim bojem za devišstvo tako slavno zaslužila, in so ji s svojim lastnim prihranjenim denarom kupile krono, ravno tako drago, kakor je bila una, ki so jo laški tatovi odnesli.

V torek 22. vinotoka, kakor florenški dnevnik popisuje, pa je bila kaj ginljiva slovesnost pri sv. Neži. Device same v pričo neštevilnega ljudstva so šle in so kronale novo svojo ljubljeno varhinjo in z darilom zlata vred so ji darovale še vse dražji in lepši dar svoje nedolžnosti. Vse ljudstvo je bilo močno ginjeno s tem prelepim opravilom, katero kaže, da laški „framasoni“ še

ne bodo tako hitro v svoje mreže dobili rimskega katoliškega ljudstva, kakor so ne mara mislili.

„Nisem mogel gledati te deržinske slovesnosti, v kateri se je razodeval duh katoličanstva v malem, ako smem tako reči, da bi ne bil globoko iz duše se razveselil“, pravi naznanivec. „Ravno v tacih opravilih se serce vadi v velikih čednostih, ki so bile o vsih časih slava katoličanska“.

Ogled po Slovenskem in dovtip.

Iz Amerike. (Iz pisma mil. škofa Ign. Mraka.) Marquette 27. septembra. Sedaj imamo tukaj dve katoliški cerkvi. Razun stolne cerkve je še druga, ki so jo Francozi iz Kanade kupili od Metodistov, kateri so si novo cerkev jeli zidati. Štiri šole imamo tukaj. Ena se imenuje visoka šola, ker se v nji tudi latinsko uči. Učenica tega jezika je neko dekle, in njen oče uči druge tvarine. Dekliško šolo imajo sestre sv. Jožefa, ktere deklice jemljejo v izrejo. Zdaj se še dosti dobro tukaj godi. To poletje sem bil večidel na potu, misijone obiskovaje; dve novi cerkvi sem blagoslovil, druge tri so v deli. Jest sem zdaj sam duhoven v Marquette-u, zato v nedeljo po dvakrat mašujem, ob 8 in o 1/2¹¹, pa tudi dvakrat pridigam, in večernice imam. To zimo bom berž ko ne šel v Cincinnati, ter bom na novo indijansko slovnico dal natisniti, če bo mogoče. Mesto se tukaj zmiraj bolj in bolj razširja notri v jezero, ker ga s skalovjem zasipajo. Precej enako je Terstu, samo da je ladijostaja veči, in nad mestom ni taka stermina. Med drugim imajo tukaj tudi poslopje za dersanje na ledu; vode iz jezera vanj spusté. Pa le zvečer se dersajo, ker po dnevi je vsak pri svojem delu. Ni davno, kar so v zatočnem kraju škofije, blizu tam, kjer so kufreni rudniki, našli močno žilo s pravim srebrom.

Na gimnaziji v Kranju je bilo pred nekterimi leti število učencev precej obilo, pozneje je pojenjevalo, sedaj se zopet polagoma množi. Šolsko leto 1871, ko je bila gimnazija spremenjena v slovensko, je bilo začetkom leta 62, konec leta 56 učencev v 4 razredih. Šolsko leto 1872 (drugo leto slovenskega poduka) jih je bilo v začetku 76 (tedaj 14 več), konec leta 69. Letošnje šolsko leto pa je sprejetih do sedaj 83 učencev (toraj 7 več od vlani). Kranjska gimnazija sedaj — saj kar je nam znano — je edina tod okrog, ki ima zadnja leta ne vedno manj, ampak po malem vsaj — vedno več učencev. — Kako je letos s sv. mašo na posameznih gimnazijih, še nimamo sporočila; želeli je, da bi višji skerbeli tudi za dušno ter serčno oliko mladine, brez ktere je vsa druga oliko brez prave cene. Vlani sta „Dan.“ in „Gosp.“ naznanila, da je bila večina učiteljstva v Kranju za vsakdanjo šolsko mašo in da deželni šolski svet jo je določil za samo po dvakrat na teden; pozneje se je nam večkrat od dotičnih nekih gg. šolskega vrada očitalo, da ni tako; je morala tedaj že večina v Kranju po tem takem za to biti, kar se je potlej v dež. šolsk. svetu določilo ali dopustilo? Toliko v pojasnjenje. Vsi pravi prijatli mladine pa morajo na to gnati, da se vsim mladostnim napravam v teoriji kakor v praksi poverne konfesijonelni značaj. To se bode veliko ložej doseglo, kadar posamezne dežele zadobé po večji avtonomiji (samo-vpravi) potrebni vpliv do svojih šolskih in družih deželnih naprav, ktere se zarad posebnih lastnij posameznih dežel po kakem splošnem kopitu ne morejo ravnati, da bi jim bilo res koristno. Naša dežela saj, kolikor okolišine poznamo, bi imela četertino več mladine po gimnazijah, ako bi se bile tako vpravnavale, kakor želijo Cerkev in domoljubi, ki d bro poznajo deželo in njene potrebe. To se je kazalo že o Nečasekovem času, akoravno še marsikaj ni bilo tako, kakor je želeli.

Kako močno je takrat mladina takorekoč sula v ljublj. gimnazijo! Starši morajo prepričani biti, da po šolah v vsakem oziru njih otroci dobijo očete, kateri odrejo katoliških staršev nadomestujejo in nadaljujejo.

Iz Ljubljane. Liberalci so se večkrat pohvalili, da njih prizadevanje vender le ni zastoj. En dokaz smo dobili te dni v pismu z Dolenskega; pravi namreč prijatelj med drugim: „Vse gre zdaj rakovo pot, samo hudobija, tatvina in nejevera z liberalizmom strašno hitro tudi po hribih napreduje!“ — No liberalci, ste zadovoljni s tim napredkom? . . . Le učite ljudi ajdovstvo, oni Vas bodo za plačilo okradli, pa še kaj hujšega. Dalje pravi: Letina je bolj slaba, kakor dobra. Vino ima nenavadno visoko ceno, pa le malo ga je, — še manj poštenega dobiti; večji delj je keršeno. . .

Nova „taje wissenschaft“ kmali ne bo znala družega razun Bizmarka hvalisati in jezuite „šimpfati“. Une dni je bila menda ljubljanska nemška wissenschaft celo na kazališni oder pricefrala nekega jezuita. Dober „appetit“ jezuitojščemu slaju!

Iz Goriškega 16. oktobra. Ko sem zvedel, da je vodstvo esrednjega semenišča v Gorici popraviti dalo v lepem zlogu zidano domačo očitno kapelo, gnalo me je to delo nekoliko ogledati. Priložnost sem imel te dni željo si spolniti. Kar sem videl, hočem tu na kratko opisati, da častiti bralci zvedó, kje v Gorici naj iščejo najlepše osnaženo, oziroma tudi najprijetnejše okinčano cerkev. Delo je bilo izročeno slikarju Bonis-u, ki je pa delati moral po navodu ravnateljstva semeniškega, in da je vse tako doveršil, gre perva čast in hvala strogi doslednosti od strani vodstva, druga pa — in ta zarad vbojivosti — slikarju. Kdor je poznal prej sicer lepo, vendar pa malo zapuščeno kapelo, mora ostermeti stopivši zdaj v njo. Od najmanjšega kotiča na stropnih ozaljšavah do nebitvene deske pri klopéh, od marmornatega altarja do od zunaj deloma pozlačenih vrat — vse je kakor novo! Kar pa cerkev toliko zaljša, je častitljiva edinost v delu in posnemanja vredna priprostost v izpeljavi. Tu ne najdeš nobene okus in oči žaljive barve, nič pretiranega in nič nepotrebnega v lepotičji, pa tudi ne pogrešaš najmanjši stvarice, ako tudi s sumljivim ter z obročeuim očesom vse kotiče preiščeš. Glavna barva vsej kapeli je bela. Med stebri in stebriči sivkasto-rudečkaste barve, ki nosijo morda več kot pred 50 l. pozlačene in zdaj osnažene svitile obglavnike, so stene nekako vrezane, in znižani temno pobarvan prostor stori, da se ostala belina tim čistejši odlikuje. Obloki in drugo izbuknjeno zidovje ima barvo stebrov. Kar je slikarstvenega dela, je vse osnaženo in popravljenno, ravno tako tudi gerbi in druga lepota. Posebno dobra misel je bila, da se odstrani nerabljena in tako visoko postavljena leca, da se je govorniku skor v glavi vertilo. Kadar je potrebna, postavi se pri obhajilniku nalašč za to napravljena priznica. Tudi že močno slabe orglje se popravljajo, in kadar sicer malo počasni, pa izvedeni in natančni mojster delo doverši, je znotranje lice kapele popolnoma obnovljeno.

Do sedaj je lepa popoldanska služba Božja veliko slovenskega ljudstva v kapelo vabila; zdaj bodo gotovo tim rajši prihajali, ker že vsa zvonanjost k pobožnosti vabi.

Gospodje bogoslovci pa imajo zdaj naj lepši priliko učiti se, kaj se pravi hiše Božje lepo, okusno, v cerkvenem duhu in — cenó popravljati.

Naj bo priporočeno to doveršeno delo tudi vsim tistim gg. duhovnim, ki imajo morda v mislih svoje cerkve popravljati, nikar naj ne zamudijo prej ga ogledati.

Iz Čemšenika. — 21. nedeljo po Binkoštih, 13. okt. t. l., so preč. g. dekan Moravški J. Toman, spremljani od 8. čč. gg. duhovnov, slovesno nam blagoslovili novi

altar, ki ga je kaj lepo izdelal Matija Ozbič, podobar iz Kamnika. Novi naš veliki altar je po svojem licu iz marmorciment-a, in razni marmorji, posebno rudečkasti domači, sivkasti in večbarvini, v 2 stebrih altarskih, so tako dobro narejeni in tako svitlo vglajeni, da se po zunanje od pravega kamna ne ločijo. Dela te verste imajo gotovo še lepo prihodnost, za cerkve so kaj pripravne. Novi veliki altar, stavljen v romansko bizantinskem zlogu, cerkvi primerno, kaj prijazno dela našo farno cerkev, in prav pomenljivo vabi častivce Marije, naj bi se s posebnim zaupanjem izročevali mogočni varhinji in predobri Materi svoji, Mariji.

Lepo belomarmornati tabernakelj zaljšajo vratica v ognji posrebernjene, in s podobo keliha, ki ga ovija vinska terta in klasje pšenično, kaj živo spominjajo na resnično pričujočnost Jezusovo, ki si je tukaj novi sedež izvolil, da osrečuje nespremenljiva njegova ljubezen prebivalce te okolice, — Tron Marije v nebo vzete obdajate častitljive podobi sv. Joahima in sv. Ane. Tako predstavlja poglavitna versta novega altarja staro resnico: Družina tista je srečna in vživa veselje pravo, ktera si z bogaboječim in pravičnim življenjem privabi Jezusa med-se, in si pridobi s pravo pobožnostjo zveličavno ljubezen Marijno! — Na stebrih, 2 raznih barv, 2 bela z lepimi žilami, stojite lepo podobi sv. Petra in sv. Pavla. Času primerno, v katerem je bil altar stavljen, naj ta versta obiskovalcem katoliškim tolažljivo v spomin kliče Gospodovo obljubo: Na skalo sem zidal svojo Cerkev, in peklenske vrata je ne bodo zmagale! Sv. Pavla meč naj opominja: raji življenje dati, kot sv. vero popustiti, ker ključi nebeškega kraljestva so le sv. Petru in po njem apostoljskim naslednikom od Jezusa izročeni. Zunaj sv. Cerkve Jezusove ni izveličanja! Verh altarja se v zlatu bliši sv. Križ, pod njim se lesketá sladko ime „Marije“; na straneh ste podobi sv. Janeza apost. in sv. Barbare, ki ima zlato krono na glavi. Presrečno plačilo svetemu, posebno čistemu življenju, ki se po izgledu sv. Janeza in sv. Barbare v Marijnem varstvu popolnoma Jezusu daruje, obeta naj viši versta novega altarja. Kelih v roki sv. Janeza in sv. Barbare evangelijsko uči, da keliha grenkosti s poterpljenjem pijmo, ki ga nam svet naliva, ako hočemo kelih sladkosti z Jezusom piti. Kelih izveličanja bom sprejel, in klical bom ime Gospodovo! V tem smislu je postavljen in blagoslovljen naš novi veliki altar. Z vsim, kar hrani in kar ga obdaja, naj leta in leta v ta namen stoji, da se lepšajo tudi duhovni altarji vernih tukajšnjih prebivalcev, katere so preč. g. dekan v tehtnem in priserčnem govoru očitno pohvalili zarad njih gorečnosti za olepševanje cerkve Božje, ter so jim skazali, kako spodobno in dobro je svetiša Božje lepšati, lepšati vedno bolj pa tudi Jezusu naj ljubši altarje, serca vsih pobožnih obiskovalcev cerkve Matere Božje vnebovzvetja v Čemšeniku. Naznanilo teh verstic v „Zgodnji Danici“ pa naj bo doklad drugemu boljšemu pričevanju, koliko se zgodi v sedanjih časih, za sv. Cerkev tako viharnih, v čast Božjo in za olepšanje cerkvá! Ogeuj naj močnejši plameni, kadar ga veter pogasiti proti: bolj ko je zatirana sv. nevesta Jezusova, lepši cvet in obilnejši sad rodi. — „In pace amaritudo mea amarissima“. — Prišerčna hvala pa bodi tu izročena dobrotnikom naše farne cerkve, posebno čast. g. rojaku M. Lazarju, ki je bil kvas postavil za novi veliki altar v svoji domači farni cerkvi z lepim darom 100 gl. — Pobožni spomin vsih prijatlov naših pa naj podpira naše prošnje: „Orantibus in loco isto, dimitte „peccata populi Tui, Deus, et ostende eis viam bonam, „per quam ambulent, et da gloriam in loco isto!“ Kdor koli bo molil na tem kraji, odpusti grehe svojimu ljudstvu, o Bog! kaži jim pot pravo, po kateri naj hodijo in čast ohrani temu prostoru!

Korist učiteljskega potovanja po Nemškem. Neki učitelj in ob enem voditelj dekliske mestne šole na slov. Štajarskem je letos ob srenjskih stroških poslan bil na „Lehrertag“ v Hamburg in na ogled po nemških šolah. Sad njegovega pedagogičnega potovanja je ta le: Pred vsem naj otroci, vsaj v spodnjih razredih, ne molijo več pred in po šoli „Očenaša“, češ, da ga otroci ne umejo! Namesto Gospodove molitve naj se vpeljejo druge, od učitelja skovane kratke molitvice, ako mogoče — v verzih. Moli naj le eno naprej, drugi naj molcé premišlujejo. *) Tako je na Nemškem. — Da učenke učitelja ne čislajo samo kot takega nego kot — prijatelja, mu naj vsaka pred in po šoli roko podá. Tako je na Nemškem. — Otroci naj ne pozdravljajo učitelja s: „Hvaljen bodi J. K.“, **) ampak z: „Guten Morgen“ — „guten Tag, Herr Lehrer.“ Tako je na Nemškem. — „Gospodar“ v Mariboru pa nasvetuje, da naj otroci take učitelje vselej, ko v šolo stopijo, pozdravijo tako le: „Gute Nacht, Herr Lehrer!“

Iz Ljubljane. Volkovi in lažnjivi preroki blez niso še tako počenjali, kakor današnje dni. Bukvarji po vsih mestih so kar obsipani z vsakterimi najbolj lažnjivimi bukvami zoper katoliško Cerkev, posebno zoper jezuite in samostane, kakoršne bukve jim z Nemškega vsiljujejo, da bi jih trosili med narod in ga zapeljevali. Te bukve prihajajo iz luteranskih nemških mest, zmiraj nove in nove, brez konca in kraja. Lažnjive so pa tako, da gerši ne morejo biti, ko bi jih tudi satan narekoval ali pisal. Da se častiti bralci vedó bolj varovati, naj nekoliko povem. . . .

Neka nova knjižura ima 188 stavkov ali načel, ki je eno gerje ali brezumnije od drugega, in pravi, da to so načela ali podstavni nauki jezuitovski, natéza tudi sleparski pisatelj imena in razne spise jezuitov, iz katerih, češ, da jih je povzél. Koliko nesramen goljuf, kazivec, prevračevavec je pisavec, kaže precej prvi stavek, jezuitom pripisovan, namreč:

„Da se obrekovanja hitro odvernejo, se smé obrekovavec umoriti, vendar se mora to skrivaj zgoditi, da se očitno zgledovanje odverne“. Ali pa: „Bog prepoveduje tatvino le, če je na hudo obrnjena; ne pa če ima dober namen za podlago.“ — Ali pa: „Boga ljubiti ni potreba; dosti je, ako ga kdo le v zadnji smertni uri ljubi“.

Ako bi kdo pravil, da brezumni liberaluhi kaj takega učé, kaki Garibaldi itd., bi bilo že verjeti, ne pa od tacih, ki je vsemu svetu znano, da so v nravi naj izverstniši, v teologiji naj bolj učeni, od začetka naj bolj katoličani. Druge take brošure imajo na čelu figure, ktere kažejo, da jezuiti ljudi dajo moriti, na germadah žgati in peči, pobijati, vezati, s klešami šipati itd.

Ni dvomiti, da se cele družbe pečajo s kovanjem tacih popolnoma peklenskih laži, obrekovanj in vsakterih početij; njih namen je, da bi najprej spodnesli glavne podpore katoliške Cerkve, potem pa Kristusovo Cerkev samo. — Med drugim izdajajo tudi življenje sv. Ignacija, pa vse prevernjeno, vse skaženo, vse na hudo obračano, zlagano, in s podobo, na kateri skriva jezuit bodalo pod sukno in pri nogah ima mertvega človeka, kakor da bi ga bil on zaklal.

O nesramno-obrekljivih romanih zoper katoliške redove celo ni govoriti, ker presegajo vsako zvižajo in hudobijo.

*) Pa pravite, da aufklärunga sovraži „ascezo!“

**) Sliši se, da neki slovenski „olikanci“ (??) se temu staremu in častiljivemu keršanskemu pozdravu z nekim strahovitim bogokletjem prav po judovski spakujejo. Naj gledajo, kam jih pripelje skrunjenje imena, „pred katerim se morajo vse kolena priklanjati v nebesih, na zemlji in pod zemljo“, — in ki „nobeno drugo imé ni dano ljudém, v katerem bi mogli zveličani biti“. (Fil. 2, 10. in Dj. ap. 4, 11.)

Vr. Zg. Dan.

Jezuiti, kakor je znano, so posebno pripomogli, da se luteranstvo ob Lutrovem času in pozneje po vsem Avstrijskem in še dalje ni razširilo; tega nemški liberalci in umazani pisaci nikakor ne morejo pozabiti, zato so Jezuite zmiraj naj huje čertili in ni čudo, da tudi zdaj toliko peklensko jezo razlivajo v bukvah, časnikih in povsod zoper njé. Z njimi vred mnogi judje tudi zdaj Kristusa križavajo, kakor so ga križali svoje dni.

Vi pa katoličani, čujte, ker satan, vaš zopernik, hodi kakor rjoveč lev in gleda, kako bi vas požerl! — Lažnjivi preroki vstajajo, in zapeljali bodo tudi izvoljene, kolikor je mogoče.

Bukvarji in razširjavci tacih spak naj bi pomnili besed: „Gorjé človeku zavoljo pohujšanja!“ Naj ne morijo ljudi s prodajo tacega strupa; naj si pripovedó take reči v deželo jim pošiljati. Mi katoličani bomo pomnili, ter le takim bukvarjem zaslužek dajali, kateri naši katoliški reči saj škode ne delajo.

Spod Učke. Govoré, da se tudi pri nas po Istri trosi novo-taljanska vera — nevera, in že so neki škrateljni plesali: hopsasa! ali njih ples se je zbehal in 9. t. m. so jim ga debele solze otožnosti zalivale; pravoverni kristjani pa so točili solze ginljivega veselja. Rečeni dan namreč je bila k Materi Božji pod Boljunom napovedana procesija, naj bi se vsemogočni Bog usmilil svoje sv. Cerkve in njega glavarja, sv. Očeta papeža Pija IX. Prišle so bilo v procesiji v velikem številu fare: Boljunska, Vranjska, Paška, Berdska, Sušnjevka, Dolenjo-vaška in del Novaške. namreč kapelanija Borutska. M. č. župnik Dolenjovaški g. Fr. Blažić so pri tej slovesnosti o stalnosti sv. Matere cerkve in o neprijateljih njenih, ki jo mislijo zrušiti, pridigali in skazali so, kako vse dobro prihaja iz nebes, a vse zlo od pekla; Bog pa je močnejši od sveta in pekla in bode pomagal svoji sveti Cerkvi. Sveto mašo so peli m. č. g. Mate Mužina, fajmošter v pokoju. Prav ginljivo je bilo vse opravilo in vse ljudstvo ginjeno. Njih pobožno obnašanje je to pričalo in pa njih solze. Tudi darov za sv. Očeta je bilo veliko. To je bila v znani namen perva procesija v Istri. Bog jih daj še več! Kakor se sliši, jih tudi res bode, zakaj, vsi vemo, da združena molitva bode uslišana.

Iz Ljubljane. Prejeli smo pismo iz Marija-Zvezde v Bosni, v katerem g. predstojnik ondotnih čast. redovnikov trapistov naznanja, da so prejeli zvon, ki so ga verni Slovenci in Slovenke ondotni samostanski cerkvi darovali. Zvon tehta dva centa in pol; ima slovenske in latinske napise, in podobe Matere Božje in svetih slovanskih aposteljnov Cirila in Metoda. Gosp. predstojnik piše, da je kaj lepo in izverstno delo; milo in pretresajoče bode zvon pel v serca vernikov in nevernikov, ter klical in vabil redovnike in verne duše k službi Božji in molitvi. O da bi Mati brez madeža spočeta, ktere podoba zvon lepša, sprosila nevernikom spoznanje prave vere! O da bi slovanska apostola, Ciril in Metod, ktera sta pred tisoč leti ondod in drugod oznanovala sveti evangelij, sprosila pri Bogu, da bi prižgal luč svete vere onim, ki sedijo v temi, in da bi Gospod pošiljal v ta vinograd gorečih misijonarjev, kateri bi poturčene Slovane, učili in pripeljali k edinozveličavni Cerkvi, k čedi Kristusovi! — Gosp. predstojnik o. Frančišk sporočuje preserčno zahvalo in veselje vsim onim, ki so k temu dobremu delu kaj pripomogli; molilo se bode za dobrotnike, znane in neznane, dokler bode samostan stal. Zvon je vlit pri gosp. Hilzer-ju v dunajskem Novem mestu, ki ceneje dela.

Iz Ljubljane. Dve ljubljanski hčeri pred Pijem IX. Papežev blagoslov Kranjcem. — Ker se je bila gospa Roz. Homan s svojo sestro odmenila v Rim, je blagoserčno skazala ob enem to dobroto, ter je seboj

vzela sporočilo o častitljivih pobožnostih in procesijah za sv. Očeta po Kranjskem in pa darove, ki so bili vredniku Zgodnje Danice izročeni ob tistem času in o družih prilikah, namreč 3871 frankov, nekaj v zlatu, nekaj v papirji. Sv. Oče namreč od tistega časa, kar so jim laški samosilniki z deželami vred tudi prihodke vzeli, ohranijo sebe in svoje in oskerbujejo cerkve, misijone itd. iz zgolj milošenj dobrih vernikov po svetu. Zlasti iz daljne Amerike, kakor se sliši, jim pošiljajo velike pomočke. Kdor to pomisli, bode gotovo vesel, da tudi naša, če prav majhna dežela, je med tistimi, ktere sv. Očetu ob času Njih oropanja pomoč delé.

V oziru na pobožnosti za sv. Očeta smo naznanili ob kratkem, kako se je vsa dežela v velikanskih in častitljivih procesijah po Marijnih svetisih vdeležila, in da gotovo čez polovica, morebiti okoli dveh tretjin vsega prebivalstva je bila nekako od 2. julija do 15. avgusta na svetisih nebeške Kraljice, ter je molila za rešenje sv. Očeta, za povernjenje mirú in sprave po svetu in v naši domovini.

Devetnajstega oktobra ste bile naši romarici z več drugimi popotniki v Vatikanu, kamor ju je bil spremil vodnik avstrijskega hospica „dell' Anima“ monsign. Gassner. Gassner ju je predstavil sv. Očetu, kteremu ste o tej priliki darove izročile. Kakor drugi popotniki, tako tudi gospa H. ne more prehvaliti ljubeznjivosti in častitljivosti Kristusovega namestnika, jubilejnega papeža. Svoj nagovor o tej priliki do pričujočih so sv. Oče sklenili z besedami: „**Ostanite zvesti v veri, zavarujte se pred znotranjimi in zunanji sovražniki, in pridobivajte tudi druge z besedo in z zgledom!**“ Potem so blagoslovili pričujoče, vse njim priporočene itd.

Pri naglem odhodu gospé v Rim ni bilo več časa za pisanje dostojnega pisma vdanosti do sv. Očeta; toraj smo v naglici zgorej omenjeno sporočilo pisali kanoniku in vikšemu v ilirskem vstavu pri sv. Jeronimu, monsr. dr. Ivanu Cerniču, kteri je to dobroto storil, da je sporočilo v italijanski jezik pretolmačil in pisanje oddal v Vatikan.

Na to sporočilo je prečastiti gospod kanonik prejel naslednje naznanilo, ki nam ga je poslal in je došlo 28. iz Rima:

„La Satità il Nostro Signore ha impartito una speciale Benedizione a tutte quelle persone, che hanno fatto parte del Pellegrinaggio della Carniola, non che a tutti queglii, che hanno contribuito al danaro di S. Pietro.

Dal Vaticano questo di 23. ottobre 1872.

Per Monsigr. Maestro di Camera.

Fr. Pirri, segr!“

To je:

Njih Svetost Naš Gospod so podelili poseben Blagoslov vsim tistim, ki so se vdeležili Božje poti na Kranjskem, kakor tudi vsim tistim, ki so dajali denar sv. Petra.

Iz Vatikana, ravno tisti dan — 23. oktobra 1872.

Za Mil. gosp. Višega kamernika

Fr. Pirri, tajnik.

Bog živi našega sv. Očeta Pija IX za njih velikoserčno ljubezen do nas Kranjcev, in daj jim skoraj častitljivo zmago doživeti! Bog ponižaj in spreoberni Njihove sovražnike!

Nemški Nabuhodnosar. Na Prusko-nemškem so 5. mal. serp. naredili postavo, vsled ktere je jezuitom brez razsodbe in zagovarjanja prepovedana vsaka delavnost njih reda, zapovedano pa je nedomčim jezuitom, da v nekte-

rih mescih naj se poberejo iz nemške države. Jezuiti, ki so rojeni Nemci, naj pa povedó, na katerem kraji mislijo stanovati. Če bo policiji všeč, smejo ondi ostati; če ne, si morajo pa družega kraja iskati. —

Tako živinsko preganjajo nedolžne in neškodljive ljudi tisti, ki imajo vsak dan polne uste svobode, oliske, intelingencije! Jezuiti so redovniki, veči del katoliški duhovni, in kakor taki ne morejo svoje obljube prelomiti in odpadniki postati, sploh, svojega duhovskega značaja sleči; pravico imajo in dolžnost jih veže svojo duhovsko službo opravljati. Pa so vender vsi jezuiti, tudi rojeni Nemci, ki smejo v svoji domačiji ostati, naslednji vradniški dopis prejeli;

„Vsako duhovsko in pastirsko opravilo je jezuitovskemu redu prepovedano, prepovedano je (brez izjemka namreč) pridigovati, spovedovati, odvezo podeliti, maševati, zakramente deliti, enako tudi družbe in duhovske vaje voditi.“

Zložnik tega dopisa je pač učen v katoliškem katekizmu: prepoveduje spovedovati, in potem še posebej prepoveduje odvezo dajati, in spet posebej prepoveduje deliti zakramente; kakor da bi spoved in odveza ne bile skupaj, in kakor da bi oboji ne bile zakrament sv. pokore! Taki ljudje sodijo, pretresajo, zatirajo našo vero! . . .

Pa celó maševati je jezuitom prepovedano! Če je tedaj od jezuita brana sveta maša v pruski Nemčiji državi nevarna (zakaj bi bila neki prepovedana, če ni deržavi nevarna?), zakaj ne potlej vsaka maša? Mógla bi se toraj maša sploh prepovedati! Prepoved maševati in vsa ta naredba je naznansko sovraštvo, ki vernike nekdanjih pervih časov keršanstva spominja!

Zato se ni čuditi, da je eden prednikov jezuitovskih izročil naslednjo oporeko pruski vladi:

Če smo dosihmal terdo ravnanje z nami molčé prenašali, zdaj ko se nam uterguje naj svetejše, kar nam sveta vera daje, je naša dolžnost govoriti in zavarovanje svojih pravic oddajati.

Mi zavarovamo svoje pravice ko udje katoliške cerkve, ker mi katoličani imamo vsled deržavine postave pravico, prsto se ravnati po svoji veri.

Mi zavarovamo svoje pravice ko duhovni, ker le duhovska gosposka nam more duhovske opravila dovoliti, ali pa prepovedati.

Mi zavarovamo svoje pravice ko deržavljeni, ker nikdar se ne sme noben deržavljan kaznovati, še manj pa tako silno terdo kaznovati, če se mu njegova pregreha ne dokaže.

Memo tega pred Bogom in pred vsim svetom izrečemo in določeno naznamujemo, da nismo ne mi sami nikoli v svojem očitnem obnašanji, ne v svojem domačem življenji dali deržavini gosposki naj manjši priložnosti k pritožbi, pa tudi viši našega reda niso nikoli nad nami zapazili kaj tacega, kar bi se ne bilo zlagalo z našimi deržavljanskimi dolžnostmi.

Ta razglas smo dolžni katoliški Cerkvi, ktera ne terpi v sebi nobenega tacega reda, da bi bilo deržavi treba zoper ude kot zoper hudodelnike se vzdigovati.

Ta razglas smo dolžni svojim vikšim pastirjem, kteri so nam zaupali oskerbovati duše pri čedi njim od Boga izročeni.

Ta razglas smo dolžni vernim, kteri so se v svojih naj svetejših potrebah, v svojih vestnih zadevah k nam obračali in vse svoje zaupanje v nas stavili.

Hujše kakor naj veči hudodelniki pesteni, iz svojih hiš pregnani, brez varstva in pravic vsaki samovoljnosti izverženi, v svoji deržavljanski časti globoko užaljeni, svojemu poklicu s silo odtergani, svojih telesnih pomočkov oropani, izročamo svojo prihodnjost s popolnim zaupa-

njem v roke Njemu, kterega zaterta nedolžnost nikoli ni zastoj pomoči prosila.“

Tako govore jezuiti. — Naj gleda Bizmark, kako bode izhajal pred pravičnim Bogom, — pa tudi pred svetom, kteri vsega občutka pravice in čednosti menda vendar še ni zaverigel.

Z Gorenskega. (Konec.)

Zdaj se je veršil sv. obred (poveličevan skoz in skoz od sprelepega petja omenjenih gg. pevcev) po navadnih cerkvenih pravilih, namreč: Veni creator, blagoslov, sv. maša. Vse glavne dele sv. opravila je spremljeval strel in vbrano priterkavanje pri mestni farni cerkvi. Po evangeliju so stopili loško-mestni župnik v. č. g. Primož Remic na leco, ter so v nepredolgem, pa zelo zanimivnem govoru pazljivim poslušavcem med drugim nekoliko povedali iz zgodovine Škofje loke in iz življenja prepoštovanega g. zlatomašnika. O prvem naj posnamem, da so l. 1750 po velikih hudih nesrečah in stiskah loški mestni očetje v občinski seji sklenili postaviti mesto pod posebno varstvo „Marije Pomočnice“, ter so obljubili zanaprej vsako leto drugo nedeljo meseca oktobra slovesno praznovati svoji izvoljeni varhinji v čast tako, da naj bo to nedeljo velika farna služba Božja v kapucinski cerkvi, in sicer najpred pridiga, potem pa ob enem dvé sv. maši, ena pri velikem altarju, ena pa pri altarju „Marije Pomočnice“ v zgornji stranski kapelici. In to obljubo spolnujejo Ločani zvesto vsako leto do sedanjih dni. — Iz življenja v. č. g. jubilaranta pak so n. pr. povedali, da ta gospod, katerega vidijo zdaj poslušavci kot sivega starčeka v samostanski halji, bili so nekđaj čverst svetni duhovnik, ter so pod kerstnim imenom g. Frančiška kaplanarili na težavnih farah v Polhovem gradu, Logatcu, v Dobu in v Šmariji, zatim služili mnogo lét kot fajmošter na gorski Prežganjski fari, kjer so med drugim mnogo delali za olepšanje ondotne cerkve, napravili glasno-veršeče orglje itd. Od tam so se preselili zarad bolehnosti kot lokalist v Zapoge; potem pa, ko so ondi lastne stariše po 50letnem zakonu poročili vdručič, razodeli so jim tudi svoj sklep, da se hočejo odpovedati čisto in popolnoma svetlu, ter stopiti v kapucinski red. Temu namenu ostali so tudi zvesti. L. 1848 mesca julija sprejeti na ime slavnega škofa sv. Ambroža v samostan so bili odločeni duhovni voditelj bratom klerikom — novincem, katero službo so opravljali v Lipnici skoz 12 lét; — zdaj pa so zopet 12 let že gvardijan škofjeloški, občječisan od vis-cih in nizkih ter od vsacega, kdor jih pozná**).

Po govoru doveršilo se je duhovno opravilo s tem, da so častitljivi srebro-bradi gospod zlatomašnik o sklepu sv. maše z lece podelili svatom in zbranim množicam sv. blagoslov.

Po tej sprelepi in za Loko gotovo nepozabljivi slovesnosti so prepoštovani gospod zlatomašnik s svojimi samostanskimi gg. sobrati vred zbrane goste prav priljudno pogostili. Odlična družba, serčni prijateljski razgovori, pomenljive napitnice, vmes večkrat strel in har-

***) Ukljub pogostne bolehnosti in menda brez kacih prihodkov, razun milodarov, so vendar prepoštovani g. O. Ambrož že neverjetno veliko storili in doveršili na svojem sedanjem mestu. Samostan so skor ves in zelo popravili; cerkev pa tako ozališali, da jo je res veselje pogledati. Preslikati so dali menda do malega vse altarje, in to prav vkusno. Presvetiše ter spredujo steno nad presvetišem so dali zmalati na presni zid. Napravili so kaj lep nov križev pot, ki ga kapucinska cerkev poprej ni imela itd. Posebno pa so poskerbeli za lepoto Božje službe s tim, da so kupili stare orglje stare Loke, jih dali predelati, ter na kor samostanske cerkve jih postaviti. Poprej namreč cerkev tudi orgelj ni imela, kar se je zlasti o slovesnostih prav zelo pogrešalo. Vse to, pa še marsikaj družega doveršili so v teh malo letih. Imel bi še dokaj povedati, pa bojim se, da bi žalil s tem ponižnega g. gvardijana, kateri se smejo imenovati čast svojega reda, pa tudi pravi duhovni g. Oče loško - kranjski okolici.

Pisavec.

moniški glasovi verlih pevcev je nazočim prijetno duha razveseljevalo. Res, redke so take zlate ure v človeškem življenju.

Popoldan ob 4 so zlatomašnik med azistencijo imeli slovesno - pete litanije, ter so s tem pokazali, da imajo v kljub slabotnih telesnih moči še čverstega duha in naj boljšo voljo delati za čast Božjo.

Skončevje ta opis pa mislim, da vsim sorodnikom, prijatlom in znancem prepoštovanega gosp. zlatomašnika iz serca govorim, ako rečem: Naj bi živeli preblagi g. O. Ambrož še mnogo mnogo lét, in veselili se visoke starosti v zdravju, zadovoljnosti in miru Gospodovem. Fiat!

Razodet po svetu.

Avstrijsko. Federalistiško-katoliški časniki govore o bližnjem državnem zboru, in mnogi so té misli, da naj se poslanci vanj ne pošiljajo, ker ondi koristi federalistiške stranke niso zastopane, kjer se Cerkev in gotovo tudi državi zoperni predlogi o civilnem zakonu in o novih volitvah obetajo. Greuter je rekel v delegacijnih obravnavah: Kaj pomagajo napravljene puše, ako jih v določilnih bitvah celi batalijoni preč pomečejo . . . Mir med avstrijskimi narodi se mora vstanoviti, škodljive pota vstavovercev se morajo zapustiti, pravici in naravi Avstrije primerna politika mora veljavo dobiti.

K temu pa tudi vsak previdni lahko presodi, da sedanji liberalizem, ki povsod le razpor goji in brezverstvo podpira, državi nikakor ne more v blagor tekni, kakor do sedaj ni teknil.

Kako je vendar mogoče n. pr., da bi bila država srečna, ako niso vse postave in vravnave take, da za more vsak podložnik z dobro vestjo svoji veri in svetnim postavam ob enem zadostovati?

Vradnik n. pr. mora ko katoličan biti zoper civilni zakon, zoper brezverske šole; ko vradnik pa vtegne celo v take zadrege priti, da bo temu ravno nasproti delal, kar njegova vera in Cerkev zapoveduje. Kdo bode terditi si upal, da je taki stan državi koristen? Še Bizmark se boji katoličanov in iše jih s silo potreti, ko je vendar Nemštvo protestanško ter ima primeroma silo veliko manj katoličanov kakor Avstrija, ki je katoliška država. Avstrijo zamore srečno storiti le pomirjenje na podlagi vere in pravice. Brez te podlage se tudi mir in sprava doseči ne more. V vojski za avstrijsko domovino in dinastijo se zanašamo le na tiste, kterim je glasilo: „Za vero, cesarja, domovino“ resnica. Kdor je brez vere, mu ni nič verjeti, ko bi tudi desetkrat prisegel. Kakošni možje so tlačivci katoliške Cerkve, kažejo tudi zdaj na Dunaju pri Giskru, Avg. Cang-u in družih denarnih možéh na dan spravljene slepilstva zadrege. —

Te dni se je zopet veliko pisalo o gujanji ministerstva. Rekli so, da prideta na čelo Filipovič v Cis — in Senyei v Translajtaniji. Do tega ravno še ni prišlo vendar tako kaže, da se nekaj kuha in očitno je, da tako viseti ne more; veri in narodom se mora zadostiti, ako ima država k doželeni spravi priti. Narodi nočejo civilnega zakona, brezverstva in družih fantastičkih predlogov; to je le želja nekterih nepraktičnih in brezverskih gláv, nekterim so ljubši njih sanjarije, kakor pa pravi blagor deržave in narodov.

Po novejših naznanilih so ministri Auersperg, Glaser in Unger za odpust že prosili (?) in na njih mesto bi imeli priti konservativni možje. Predsednik ministerski ima taki mož biti, s kterim bi tudi Čehi zamogli v dogovor se podati.

Midhat-paša, turški Beust, veliki vezir, ki je Bulgare tlačil, je padel v nemilost sultanovo v tem trenutku, ko

je namerjal veči hujskanje zoper Slovence in kristjane pod turškimi jarmom. Ko je bila undan turška derhal tolovajsko napadlo Černo goro, so zdajci turški listi in zunanji turški služni časniki, kakor „*Indep. belge*“, napovedovali, da mogočni Midhad bode v nekterih mescih izpihnil črnogorsko samostojnost. Tudi Andraševi listi in njegovi kupljenci, kakor „*Gazette des Etrangers*“ na Dunaju, pravi „*Čeh*“, niso mogli skrivati svoje radosti nad tem turškim počenjanjem. Upajmo, da čas ni deleč, ko bodo padli še marsikteri Midhati, ki kristjanom in Slovenom hudo želé.

V Dürkheim-u na Parskem so 16. okt. katoliški učeniški parske Pfalce imeli očitni shod, k kateremu je prišlo do 150 učiteljev, 30 duhovnov in 50 družinskih očetov. Postavili so podlago za katoliško pedagoško družbo. V ta namen so ustanovili odbor 6 učiteljev, 3 duhovnov in 3 družinskih očetov. Družba se je naslonila na splošno parsko katoliško družbo in upanje je, da bode še drugim učiteljem pomogla rešiti se iz kreppljev tiste stranke, ki se po krivici imenuje „*liberalna*“, ker njen liberalizem je ravno to, kar antikristijanizem. (Vtld.)

Iz vsih strani Italije se slišijo tožbe zaradi velikih davkov in zaradi silovitnosti, s katero se zbirajo. — Kako je to mogoče? Sej liberalni časniki, liberalni diplomati, liberalni liberaluhi blagrujejo „*edino Italijo*!“ Poslanec laški Bonfeldini pravi, da način kakor se davki pobirajo, je „*očitni škandal*“ in sramota za vlado. Minister Sella pa budi k temu škandalu, ker davka jem, ki izročujejo velike zneske, je obljubil premije, in to je vzrok k nečloveškemu stiskanju. L. 1861 so imeli Lahi 113 milijonov obresti plačati, zdaj jih plačevati imajo 380 milijonov; od 2300 milijonov je državni dolg narastel na 8000 milijonov, zraven so zabarantali železnice in zapravili nezmerno množ državnih posestev in cerkvenega premoženja. Tako je bilo že lani; kaj pa še le letos? V novo je šlo na dan nekatere milijone popirnatoga denarja, to je zopet dolg!

Za posvetnjaško poroko ali civilni zakon se tudi Laibacherici cedijo sline. Saj nateza iz nekega družega časnika namazane besede v njegovo korist! To je pravi vladni časnik, to!

Italijanski časniki so vsi polni samih povodenjskih popisovanj in strašnih nesreč, ktere so napravili siloviti nalivi.

Ulega dežela! Teda tega ne smemo reči, da je to šiba Božja, drugač pride kmali kakih liberalcev, in nas bo. — „*Unità*“, 27. oktob. ima kar poversti te-le napise pri raznih povodenjskih naznanilih: Nove nesreče. — Povodnji in nesreče; — Pomoči vojaške; — Povodnji v Reveri in Mantovi; — Nesreče v Kalabriji; — Povodnji v Raveni; — Strahovitosti v Pavli; — Žuganja reke Pada.

Italianissimi sami, ki so slavo prepevali veliki zvezdi italijanski (stellone d' Italia), so začeli nekako vragoviliti in tarnati, da bi se človek lahko smejal, ko bi reč ne bila tako prežalovanja vredna. „*Perseveranza*“ se je grozila, da je to ukleto leto (anno indiviavolito). V prvo je Vezuv metal ogenj iz sebe kakor iz pekla, in pokončal in požgal je vse na okrog. In zdaj je drugič v letu, da povodnji hočejo vse zatopiti. Silovita voda pogrezva horce, preplovlja polja, ruje drevje, prekrizuje ceste, preterguje očitne opravila, zavira trgovstvo in presekuje občenje med mestem in mestem.

In to se godi z ravno tako togoto ob jugu kakor v severu, ob jadranskem morji, kakor ob tirenskih bregovih!

Ne more se tajiti, zares ne, da liberalizem je z enakimi koraki napredval, kakor zdaj povodnji.

Protestantje zoper prostožidarje. Letošnja luteranska konferencija v pruski in sosednjih okrajinah je storila marsiktere sklepe, ki gotovo ne dahnejo po Bizmarkovo, n. pr.:

Iz vinskih krajev.

Opomba. Ker je letošnja tergatev povsod le malo vina dala, kaplica je pa kaj dobra in cena silno visoka, je mnogo vinogradnikov skušnjava zapeljala, da so vinski mošt z jabelčnjekom, s hruševcem, pa tudi z vodo mešali in na take viže več blaga za prodavo napravili. Ne rečem, da je vse letošnje vino spačeno; terdim pa da je čistega pridelka težko dobiti, in svarim č. v. gospode mašnike, naj ne jemljejo vina iz krajev ali od barantačev, na ktere se popolnoma ne zanesejo. Tem več bo v prihodnje mašnikom treba paziti, da ne dobijo pokvarjenega vina, ker se iz Vogerskega in Hrovaškega že delj časa v gorenje kraje vozi prenarajeno vino, v katerem še desetega dela pravega vina ni; ampak obstoji iz 8 delov vode, 1 del je pravega vina, ostali del je iz špiritusa in sladkorja; tako blagó ni za rabo pri sv. maši, pazite toraj, gospodje mašniki!

Jos. Hašnik, župnik.

Dobrotni darovi.

— Za sv. Očeta. Neka dobrotna roka 1 gl., druga 20 kr. Prosite sv. blagoslova za srečno zadnjo uro.

S prošnjo srečnega obžalovanje in za odpušanje grehov in za serčno zadnjo uro 2 stari dvajs.

Iz Kokerske duhovnja pri darovanji Vel. Šmaren 9 gl, v znamenje ljubezni in spoštovanja do sv. Očeta in za zmago sv. Cerkev, za katero smo tudi o procesiji v Velesovo na sv. Roka dan posebno prosili, kakor tudi s prošnjo sv. blagoslova za zadnjo uro.

G. Kralj 4 gl. s prošnjo sv. blagoslova za mir med avstrijskim narodi, in da k spoznanju pridejo, kateri Mater sv. Cerkev čertijo. Duhoven iz Trsta s pristavkom: Deus in adjutorium meum intende: Domine ad adjuvandum me ferstine! 5 gl. Iz št. Ruperta 4 fl.

Iz Polhovega gradca „*Neimenovna*“ 1 tolar za 2 gl. st. den. s prošnjo sv. blagoslova in s pristavkom „*Pelji me na stezo svojih povelj, ker je želim; nagni moje serce k svojim prepričanjem, in ne k lakomnosti*“. Psalm. 118. 35—36. — A. L. 11 gold. — Neimenovan. 1 gold. 80 kr.

Za misijon v *Bulgarji*. Neimen. 20 kr. G. Kralj 3 gl.

— Za *afrikanski misijon*. †† 23 gl. Iz Idrije (25 sptm.) 5 gl. — Gospodična A. P. 6 gl. Darov iz Zaloge Loga 5 gl. —

Za misijon neomadež. spočetja za kristjane na Jutrovem. †† 10 gl. —

— Za *sveto Detinstvo* ali kitajske otroke. G. Kralj 3 gl. —

Za *misijon v Bosni*. Prečast. gosp. And. Potočnik 8 gl.

Za *pagovce v Starem tergu pri Ložu*. Preč. gosp. Andrej Potočnik 7 gold. Z Berda 1 fl. 50. kr. iz Zlatega polja 1 fl. 50 kr. s Homca 3 fl.

Za *pagovce v Zalogu pri Novem mestu*. Z Berda 1 fl. 50 kr. iz Zlatega polja 1 fl. 50 kr. s Homca 3 fl.

Popravek. V popr. listu v pesmi „*Sv. Martina*“, predzad. odstavek, 4. verstico tako-le beri: „*Upaj, farman, pa razum*!“